

ברכות לח. (ש) עד לט. (מול החרב של הב"ח)

ביאורי מושגים
 רפואה בשבת - חכמים גזרו לא להשתמש בתרופות בשבת משום חשש שמא יבוא האדם לשחוק סממנים.
שני חריגים מרכזיים לכלל זה:
 א. חולה אפילו אם אין בו סכנה שבו לא גזרו - חכמים גזרו על מיחושים וכאבים ולא על מחלה.
 ב. מאכל שיש האוכלים אותו שלא לרפואה - גם אם האדם לוקחו לרפואה זה מותר - חכמים גזרו רק על רפואה מובהקת.

כל מיץ פירות (למעט יין ושמן) אינו נחשב פרי אלא זיעה בעלמא.
 פרי כתוש לעומת זאת עדיין נחשב פרי.
 לכן מותר לכתוש פירות תרומה (כיוון שלא מאבד מהם את שם הפרי), ואסור לסחוט אותם.

על פירות וירקות שהפכו לנוזל - מברכים שהכל.
על פירות וירקות כתושים - מברכים 'פרי העץ' / 'פרי האדמה'.
ירקות שהתבשלו - רב: 'בורא פרי האדמה'.
עולא בשם ר' יוחנן: 'שהכל נהיה בדברו'.
רב נחמן: רב ור' יוחנן נחלקו.
רב חסדא: רב ור' יוחנן לא נחלקו:
ירקות שהבישול משביחם (ולפני הבישול ברכתם 'שהכל') - כשהתבשלו מברכים 'אדמה'.
ירקות שהבישול פוגמם (ולפני הבישול ברכתם 'אדמה') - כשהתבשלו מברכים 'שהכל'.

- הגמרא דנה ארוכות בדעות השונות בעניין שינוי מעמד הפרי ע"י הבישול:**
- אביי מדויק מהמשנה: לחם השתנה ע"י האש וברכתו המוציא, כך גם: ירקות שהשתנו ע"י האש ברכתם 'אדמה'.**
 - ממידע מדויק יותר (מפיו של התלמיד ה'בכיר' ר' חייא בר אבא) מסתבר שר' יוחנן סבר שעל ירקות מבושלים מברכים 'אדמה'.**
 - יש אמוראים שניסו להצמיד את השאלה האם הבישול משנה את מעמד הפרי לשאלת מעמדם של מצה ומרור מבושלים. הגמרא דוחה את ההשואה. גם אם הבישול לא משנה את מעמד האוכל ייתכן שבמצה ובמרור יש דרישה נוספת לטעם מצה ומרור.**
 - הגמרא מנסה לתלות את שאלת הברכה על ירק מבושל במח' בעניין קדימה בין כרוב מבושל לפרגיות. הגמ' דוחה גם את ההצעה הנ"ל: ייתכן שכרוב מבושל קודם לפרגיות לא בגלל שברכתו אדמה אלא כיוון שהוא מזין יותר מפרגיות.**

שיעור כזית הוא זית בינוני עם הגרעין.
האוכל זית בינוני - פטור מברכה אחרונה כיוון שהוא לא אכל שיעור מספק.
האוכל זית גדול - חייב בברכה אחרונה.

קליות - שיבולים שיובשו בתנור
בעודן לחות.

ומותר לשתות את השתיתא
בשבת כיוון שהיא אינה רפואה
מובהקת (עיין ביאורי מושגים).

שתיתא - מאכל העשוי מקמח קליות שמן ומים:
על בלילה עבה וסמיכה - מברכים מזונות.
על בלילה רכה ודלילה - מברכים שהכל - התפקיד
המרכזי שלהם הוא לרפואה.

ברייתא

ברכת הלחם:

חכמים: 'המוציא לחם...'

ר' נחמיה: 'מוציא לחם...'

כולם מודים ש'מוציא' משמעותו היא
לשון עבר.
המח' היא מהי משמעות 'המוציא':
חכמים - גם עבר.
ר' נחמיה - רק עתיד.